

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська юридична академія»

КЕТРАРЬ АННА АНДРІЇВНА

УДК 347.4/.5:347.7

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ

Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі права інтелектуальної власності та корпоративного права Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України
ХАРИТОНОВА Олена Іванівна,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри права інтелектуальної
власності та корпоративного права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України
КОХАНОВСЬКА Олена Велеоніівна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри цивільного права

кандидат юридичних наук, професор
РЕЗНІЧЕНКО Семен Васильович,
Одеський державний університет
внутрішніх справ, професор
кафедри цивільно-правових дисциплін

Захист відбудеться «21» лютого 2014 р. о __ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий «15» січня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г.І. Чанишева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У процесі історичного розвитку відбувалося постійне посилення уваги суспільства та держави до питання регулювання авторських відносин. Ще декілька століть тому, навіть захист особистих немайнових прав автора на будь-який нематеріальний об'єкт вбачався дивним, а сьогодні відповідні положення законодавства складають основу кожної правової системи.

Динамічно розвиваючись в умовах ринкового господарювання, чисельних творчих та наукових досягнень, сучасне авторське право забезпечує реалізацію та захист прав авторів творів науки, літератури і мистецтва на основі гармонічного поєднання інтересів особистості та суспільства. Правова система України забезпечує в цілому можливість реалізації, охорони та захисту авторського права. Втім, стрімкий розвиток авторського права породжує чималу кількість питань, які потребують як теоретичного обґрунтування, так і практичного втілення. Окремі недоліки та прогалини чинного законодавства, правові колізії Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), Закону України «Про авторське право і суміжні права» та інших нормативно-правових актів у сфері авторського права негативно впливають на розвиток авторсько-правових відносин. Тож, дослідження договірних та недоговірних зобов'язань в авторському праві дозволить визначити проблемні питання у зазначеній сфері та шляхи їх вирішення.

Постійне зростання попиту на об'єкти авторського права обумовлює необхідність запровадження ефективних механізмів взаємодії суб'єктів авторського права з користувачами зазначених об'єктів. Основою такої взаємодії є договірні зобов'язання у сфері авторського права. Авторські договори забезпечують реалізацію майнових прав на твір, отримання належної винагороди авторами (іншими суб'єктами, яким належить майнове право на твір), охорону та захист особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторських відносин від неправомірних посягань.

Не менш важливими і актуальними є питання відшкодування шкоди, що є результатом делікту в авторському праві. Це пояснюється тим, що: по-перше, як на законодавчому рівні, так і в наукових дослідженнях відсутнє єдине визначення зобов'язань відшкодування шкоди; по-друге, відшкодування моральної (немайнової) шкоди взагалі є відносно новим правовим інститутом, який потребує постійних теоретичних досліджень та практичних випробувань; по-третє, доведення факту завдання моральної та (або) майнової шкоди, визначення її розміру та способу відшкодування є непростим завданням; по-четверте, наявність позовів про відшкодування шкоди у сфері авторського права постійно збільшується.

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є роботи відомих учених у сфері авторського права, права інтелектуальної власності, цивілістики дореволюційного, радянського й сучасного періодів: М.М. Агаркова, А. Амангельди, Б.С. Антімонова, Н.П. Бааджи, А.М. Белякової, С.М. Бервено, М.І. Брагінського, В.В. Вітрянського, Ф.І. Гавзе, Е.П. Гаврілова, Б.М. Гана, Н.Ю. Голубєвої, М.В. Гордона, О.В. Дзери, В.Я. Іонаса, О.С. Іоффе, А.В. Кирилюк, Т.С. Ківалової, Н.Л. Клик, Н.С. Кузнецової, Д. Ліпчик, Д.І. Мейера, М.І. Нікітіної,

І.Б. Новицького, В.П. Паліюка, О.А. Підопригори, О.О. Підопригори, Б.І. Пугінського, Р.Ш. Рахматуліної, О.В. Ришкової, О.Д. Святоцького, В.І. Серебровського, Є.О. Суханова, Р.О. Стефанчука, К.А. Флєйшиц, О.І. Харитоновой, Є.О. Харитонova, В.А. Хохлова, С.А. Чернишової, Г.Ф. Шершеневича та ін. Вивчення праць зазначених учених дозволило оцінити стан досліджуваної проблеми, виявити та проаналізувати питання, що постали на сучасному етапі в цій сфері.

У сучасній вітчизняній юридичній науці проблеми зобов'язань в авторському праві досліджено фрагментарно. В Україні були виконані окремі дисертаційні роботи, а саме: Н.П. Бааджи «Відшкодування шкоди завданої неправомірним використанням авторських прав», В.О. Бажанова «Договірні правовідносини в авторському праві України», Ж.В. Завальної «Видавничий договір як вид авторського договору», А.В. Кирилюк «Ліцензійний договір на використання літературних творів (цивільно-правовий аспект)», О.В. Ришкової «Захист прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України». Водночас комплексних теоретичних розробок, а також аналізу практичної реалізації норм чинного законодавства у зазначеній сфері вітчизняними науковцями не проводилось, що і обумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Теоретичні та практичні питання теми дисертації досліджувалися у межах виконання науково-дослідної теми «Правові проблеми захисту авторських та суміжних прав від контрафакції, піратства та плагіату» (державний реєстраційний №0112U000693), а також плану науково-дослідної роботи кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права «Проблеми захисту права інтелектуальної власності в мережі Інтернет» на 2011-2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на 2011-2015 роки «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний №0110U000671).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретичних питань правового регулювання зобов'язальних відносин у сфері авторського права, а також визначення напрямів гармонізації авторського та цивільного законодавства України, що регулюють відповідні відносини.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені та вирішувалися такі завдання:

- визначити загальні засади авторського права;
- надати характеристику цивільно-правовим зобов'язанням;
- встановити підстави виникнення зобов'язань в авторському праві;
- здійснити класифікацію зобов'язань в авторському праві;
- обґрунтувати, що авторський договір сконструйований за моделлю цивільно-правового договору;
- здійснити класифікацію авторських договорів;
- визначити умови авторських договорів;
- дослідити стадію виконання авторських договорів;
- охарактеризувати загальні засади відшкодування шкоди в авторському праві;
- визначити особливості відшкодування майнової та немайнової (моральної) шкоди в авторському праві;

- сформулювати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення авторського та цивільного законодавства України у досліджуваній сфері.

Об'єктом дослідження є цивільні правовідносини, що виникають у зв'язку з укладанням авторських договорів, а також у зв'язку з недоговірними порушеннями прав авторів.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання правового регулювання зобов'язань в авторському праві.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження став комплексний підхід до аналізу зобов'язань в авторському праві, що поєднав у собі низку загальнонаукових та спеціальних методів. Діалектичний метод допоміг з'ясувати правову сутність зобов'язань в авторському праві та розглянути зазначені зобов'язання як елементи правової системи, що знаходяться в процесі постійного розвитку, визначити їх місце в загальній системі цивільно-правових зобов'язань (п. п. 1.1, 1.2). За допомогою формально-логічного методу досліджувалися цивільне, зокрема авторське законодавство, та практика його застосування (п. п. 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2). Метод порівняльного аналізу застосовувався при дослідженні загальних тенденцій правового регулювання зобов'язань у сфері авторського права за законодавством України та законодавством зарубіжних країн (п. 2.1). Історичний метод дозволив дослідити специфіку договірних та недоговірних зобов'язань у сфері авторського права в конкретних історичних умовах, динаміку їхнього розвитку (п. п. 2.1, 2.2, 3.2). Логіко-юридичний і системний методи використовувались для формулювання логічно обґрунтованих висновків та послідовного викладення матеріалу дисертаційної роботи. На зазначеній методологічній основі здійснювалися збір, обробка та аналіз емпіричного матеріалу дисертаційної роботи.

Емпіричну основу дослідження становлять акти цивільного, зокрема авторського законодавства України, та законодавства зарубіжних країн, міжнародні акти і судова практика.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у науці цивільного права України спеціальним комплексним дослідженням зобов'язань в авторському праві.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку положень, висновків та пропозицій, які мають наукову новизну:

вперше:

- здійснено класифікацію зобов'язань в авторському праві залежно від їх спрямованості: зобов'язання, спрямовані на передачу (відчуження) авторських прав (договори про передачу (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права); зобов'язання, спрямовані на надання дозволу на використання твору (авторські договори про передачу виключних (невиключних) прав на використання творів); зобов'язання, спрямовані на створення нових об'єктів авторського права (авторські договори замовлення); зобов'язання, спрямовані на розподіл прав між автором та роботодавцем (цивільно-правові договори між авторами та роботодавцями); зобов'язання, спрямовані на цілі, єдині для всіх учасників (угоди між співавторами); зобов'язання, спрямовані на відшкодування шкоди (завдання майнової та (або) немайнової шкоди суб'єкту авторського права);

- обґрунтовано необхідність зміни назви авторського договору про передачу виключного права на використання твору та авторського договору про передачу невиключного права на використання твору на: авторський договір про надання права на використання твору на виключних умовах та авторський договір про надання права на використання твору на невиключних умовах;

- запропоновано іменувати авторський договір замовлення як авторський договір про створення за замовленням і використання твору. У зв'язку з цим сформульовано конкретні пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

- обґрунтовано висновок про те, що чинне законодавство України не містить поняття авторського договору, у зв'язку з чим запропоновано внести зміни до ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» і визначити авторський договір як домовленість між автором твору чи іншою особою, яка має авторське право, з одного боку, і користувачем (набувачем), з іншого боку, за якою автор (чи інший правовласник) зобов'язується надати (передати) користувачу (набувачу) повністю або частково майнові права на твір у встановлений строк, із додержанням усіх істотних умов, а користувач (набувач) зобов'язується використовувати твір відповідно до наданого (переданого) йому права»;

- доведено необхідність доповнення у контексті розгляду умов авторських договорів ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» в частині строку дії авторських договорів про передачу виключних (невиключних) прав на використання творів, та території, на яку поширюється право, що передається;

- досліджено поняття моральної (немайнової) шкоди в авторському праві; встановлено, що вона полягає в душевних стражданнях, спричинених втратами немайнового характеру, яких завдано автору твору або іншому суб'єкту авторського права на твір, неправомірними діями чи бездіяльністю фізичних, юридичних осіб, які порушують його особисті немайнові права або посягають на виключні майнові права, а також принижують честь, гідність, ділову репутацію автора твору або іншого суб'єкта авторського права;

- визначено поняття зобов'язань відшкодування шкоди у сфері авторського права як недоговірних зобов'язань, що виникають внаслідок завдання шкоди, в яких особа, яка завдала шкоду особистим немайновим і (або) виключним майновим правам суб'єкта авторського права (боржник), зобов'язана відшкодувати завдану шкоду у повному обсязі, а суб'єкт, права якого порушено (кредитор), має право вимагати відповідного відшкодування;

удосконалено:

- запропоновано удосконалити абзац другий ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» шляхом його доповнення фразою: «...якщо сторонами не передбачений безоплатний характер договору...», у зв'язку з тим, що чинне законодавство певною мірою обмежує права сторін при укладанні авторських договорів про передачу прав на використання творів, указуючи серед істотних умов обов'язковість авторської винагороди;

- запропоновано удосконалити зміст частини другої ст. 429 ЦК України з урахуванням положень частини другої ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права» з метою уникнення розбіжностей у законодавстві, а саме

передбачити, що виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцю, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем;

- з метою впровадження терміну «авторський договір» у ст. 443 Книги 4 ЦК України запропоновано удосконалити її зміст шляхом доповнення фразою «...на підставі авторського договору...» та викласти у наступній редакції: «Використання твору здійснюється лише за згодою автора, на підставі авторського договору, за винятком випадків правомірного використання твору без такої згоди, передбачених цим Кодексом та іншим законом»;

набуло подальшого розвитку:

- положення щодо розмежування на законодавчому рівні авторських договорів про передачу (відчуження) майнових прав від авторських договорів про передачу виключних (невиключних) прав на використання твору. У зв'язку з цим внесено конкретні пропозиції щодо вдосконалення змісту ст. ст. 31, 32 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

- положення щодо обов'язковості укладання договору про використання твору в періодичних виданнях у письмовій формі, яка дозволяє детально регламентувати умови договору та полегшує процес доказування у разі виникнення спору між сторонами;

- положення про необхідність зміни термінології у тексті глави 82 ЦК України та розділу 5 Закону України «Про авторське право і суміжні права» шляхом заміни поняття «відшкодування моральної шкоди» поняттям «компенсація моральної шкоди» у зв'язку з тим, що моральну шкоду не можна замінити чимось іншим замість втраченого, можна лише компенсувати матеріальні збитки, спричинені завданням моральної шкоди.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки і пропозиції, що сформульовано в дисертаційній роботі, можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері – для подальшої розробки проблем договірних та недоговірних зобов'язань у сфері авторського права;

- у сфері правотворчості – для вдосконалення цивільного законодавства, зокрема деяких норм ЦК України, Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

- у сфері правозастосовної діяльності – для забезпечення єдності розуміння і правильного застосування норм, що регулюють зобов'язальні відносини в авторському праві;

- у навчальному процесі – при викладанні курсу «Цивільне право України», спеціальних курсів «Право інтелектуальної власності», «Авторське право», підготовці навчальних посібників та підручників із зазначених дисциплін;

- у правовиховній сфері - для підвищення рівня правової культури населення, формування фахової правосвідомості студентів юридичних вузів.

Апробація результатів дисертації. Отримані в процесі дисертаційного дослідження результати доповідались та обговорювались на засіданнях кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права Національного університету «Одеська юридична академія» і були апробовані на всеукраїнських та міжнародних конференціях, круглих столах, зокрема на: 4 Міжнародній науково-

практичній конференції «Стратегія розвитку України у глобальному середовищі» (м. Ялта, 17-19 листопада 2010 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми юридичної науки – 2010» (м. Київ, 26 листопада 2010 р.); Міжнародній науковій конференції «Римське право і сучасність» (м. Одеса, 4 грудня 2010 р., 11 травня 2012 р.); 6, 7, 8 Міжнародній цивілістичній науковій конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасна цивілістика» (м. Одеса, 8 квітня 2011 р., 30 березня 2012 р., 29-30 березня 2013 р.); Міжнародній науковій конференції професорсько-викладацького та аспірантського складу «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 20-21 травня 2011 р., 20-21 квітня 2012 р., 16-17 травня 2013 р.); 2, 3, 4 Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності» (м. Одеса, 11 червня 2011 р., 9 жовтня 2012 р., 26 квітня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвеевські цивілістичні читання)» (м. Київ, 10 листопада 2011 р.); Цивілістичних читаннях, присвячених пам'яті І.В. Шерешевського: «Основи цивільного законодавства СРСР 1961 року та їх вплив на формування сучасного цивільного законодавства України» (м. Одеса, 9 грудня 2011 р.); круглому столі «Проблеми вдосконалення цивільного законодавства України» (м. Одеса, 12 травня 2012 р.); круглому столі «Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України на сучасному етапі» (м. Одеса, 2 жовтня 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права» (м. Одеса, 30 листопада 2012 р.); Цивілістичних читаннях, присвячених пам'яті І.В. Шерешевського «Підґрунтя формування цивільного законодавства України» (м. Одеса, 7 грудня 2012 р.); круглому столі «Проблеми вдосконалення цивільного законодавства про боротьбу з плагіатом та піратством» (м. Одеса, 25 травня 2013 р.).

Публікації. Основні теоретичні та практичні висновки, положення та пропозиції дисертаційного дослідження викладено у 9 наукових статтях, з яких 7 статей опубліковано у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, одну статтю - у зарубіжному виданні, а також у 20 тезах доповідей.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на 8 підрозділів, висновків та списку використаних джерел, який налічує 203 найменування (16 сторінок). Загальний обсяг дисертації складає 195 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження, висвітлюються ступінь вивченості теми, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, теоретичне, нормативне та емпіричне підґрунтя роботи, викладаються наукова новизна та практичне значення дослідження, наводяться відомості про апробацію результатів дослідження, кількість публікацій та структуру роботи.

Перший розділ «Теоретичні засади розуміння зобов'язання в авторському праві» складається з двох підрозділів, в яких розглядаються питання про поняття, принципи та функції авторського права, його об'єкти та суб'єкти, поняття цивільно-

правового зобов'язання та підстави виникнення зобов'язань в авторському праві, їх класифікацію.

У **підрозділі 1.1. «Авторське право як інструмент регулювання зобов'язальних відносин»** розглядається поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі, основні принципи та функції авторського права. Відзначається, що особливістю авторського права вважається нематеріальний характер його об'єктів, які є результатом інтелектуальної, творчої діяльності.

Об'єктами авторського права є твори. Звертається увага на те, що такі поняття як «об'єкт авторського права» й «твір» не є тотожними. Так, більш широким за суттю є поняття «твору». Водночас відзначається, що не будь-який твір охороняється нормами авторського права. До об'єктів авторського права належать лише ті твори, які відповідають критеріям охороноспроможності. Це, насамперед, творчий характер та об'єктивна форма вираження твору. У підрозділі здійснено класифікацію творів за різними підставами.

Коло суб'єктів авторського права визначено чинним законодавством, окрім авторів творів, які є первинними суб'єктами авторського права, закон відносить до них спадкоємців та осіб, яким автори чи їх спадкоємці передали свої авторські майнові права, тобто похідних суб'єктів, які набувають майнових прав на твір за законом або договором.

У результаті створення твору науки, літератури чи мистецтва автор набуває авторського права. У роботі досліджено моністичну та дуалістичну доктрину поділу авторського права на майнові та немайнові права. Охарактеризовано види особистих немайнових та виключних майнових прав, визначених у Законі України «Про авторське право і суміжні права».

Підкреслено, що юридичним обов'язком як складовою змісту авторських правовідносин є пасивний обов'язок кожного учасника зазначених правовідносин не порушувати права суб'єктів авторського права.

У **підрозділі 1.2. «Поняття цивільно-правового зобов'язання та підстави виникнення зобов'язань в авторському праві. Класифікація зобов'язань в авторському праві»** визначено поняття та ознаки цивільно-правового зобов'язання з урахуванням існуючих наукових дискусій стосовно терміна «зобов'язання».

Встановлено підстави виникнення зобов'язань в авторському праві. Так, найчастіше, зобов'язання в авторському праві виникають на підставі укладання авторських договорів або в результаті делікту. Але й інші юридичні факти можуть породжувати зобов'язання в авторському праві (лише за наявності додаткових умов).

У підрозділі здійснено класифікацію зобов'язань за принципом дихотомії. Так, охарактеризовано договірні та недоговірні, регулятивні та охоронні, односторонні та двосторонні (взаємні), прості та складні, основні та додаткові (акцесорні), персоніфіковані та неперсоніфіковані зобов'язання тощо.

Запропоновано класифікацію зобов'язань в авторському праві залежно від їх спрямованості: 1) зобов'язання, спрямовані на передачу (відчуження) авторських прав (договори про передачу (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права); 2) зобов'язання, спрямовані на надання дозволу на використання твору (авторські договори про передачу виключних (невиключних) прав на використання

творів); 3) зобов'язання, спрямовані та створення нових об'єктів авторського права (авторські договори замовлення); 4) зобов'язання, спрямовані на розподіл прав між автором та роботодавцем (цивільно-правові договори між авторами та роботодавцями); 5) зобов'язання, спрямовані на цілі, єдині для всіх учасників (угоди між співавторами); 6) зобов'язання, спрямовані на відшкодування шкоди (завдання майнової та (або) немайнової шкоди суб'єкту авторського права).

Другий розділ «Договірні зобов'язання у сфері авторського права» складається з чотирьох підрозділів, у яких досліджуються зобов'язальні правовідносини, що виникають між суб'єктами авторського права у зв'язку з укладанням авторських договорів.

У підрозділі 2.1. «Конструкція цивільно-правового договору в авторському праві» досліджується цивільно-правовий договір як багатоаспектне явище. Зазначається, що у сфері авторського права цивільно-правовий договір є основною правовою конструкцією, яка використовується для врегулювання відносин між авторами (чи іншими особами, які мають авторське право) та користувачами з приводу реалізації авторських прав на твір.

На підставі дослідження функцій цивільно-правового договору зроблено висновок про те, що авторський договір, будучи цивільно-правовим договором, є, водночас, і правовим інструментом, який стимулює розвиток творчої діяльності, дозволяє виявляти та реалізувати дійсну волю учасників авторських правовідносин, потреби суспільства в новітніх досягненнях у галузі науки, літератури, мистецтва та забезпечує їх оптимальне задоволення.

Підкреслюється, що ніякі видові особливості договору не змінюють його сутності, не ліквідують того факту, що кожен договір представляє собою зустрічне волевиявлення його сторін і направлений на відповідні юридичні наслідки.

Запропоновано авторське визначення авторського договору. Надано юридичну характеристику договорів в авторському праві.

У підрозділі 2.2. «Види авторських договорів» розглянуто найпоширеніші види авторських договорів, зокрема: договори про передачу (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права; договори про передачу виключного (невиключного) права на використання твору; авторські договори замовлення, а також видавничі, постановочні, сценарні договори тощо.

Запропоновано авторський договір про передачу виключного права на використання твору та авторський договір про передачу невиключного права на використання твору іменувати як авторський договір про надання права на використання твору на виключних умовах та авторський договір про надання права на використання твору на невиключних умовах. Авторський договір замовлення запропоновано іменувати як авторський договір про створення за замовленням і використання твору. У зв'язку з цим запропоновано проект конкретних змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Звернуто увагу на колізію між нормою частини другої ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та нормою частини другої ст. 429 ЦК України щодо розподілу майнових прав на службовий твір, у зв'язку з чим запропоновано нову редакцію ст. 429 ЦК України.

У **підрозділі 2.3. «Умови авторських договорів»** досліджується зміст авторського договору як правочину (юридичного факту), що є сукупністю погоджених його сторонами умов, у яких закріплюються певні інтереси сторін.

Розглянуто цивільно-правовий підхід до розподілу договірних умов на істотні, звичайні та випадкові умови. Зроблено висновок, що істотні умови авторського договору можна поділити на нормативні та ініціативні або об'єктивні та суб'єктивні умови.

Визначено істотні умови договорів про передачу прав на використання творів, якими є предмет, строк дії договору, спосіб використання твору, територія, на яку поширюється право, що передається, розмір і порядок авторської винагороди, а також інші умови, щодо яких на вимогу однієї із сторін необхідно досягнути згоди. Встановлено, що на відміну від договорів про передачу прав на використання творів, умови договору про передання (відчуження) майнових прав, які стосуються території та строку дії договору, не належать до істотних умов. Серед умов, притаманних саме авторському договору замовлення, виділено строк, протягом якого має бути створений об'єкт авторського права, а також способи та умови використання твору замовником.

У **підрозділі 2.4. «Виконання авторських договорів»** зазначається, що у цивілістичній літературі виконання зобов'язання визначається як здійснення кредитором та боржником дій, що складають зміст їх взаємних прав та обов'язків, тому під виконанням авторського договору слід розуміти вчинення суб'єктами договірних відносин дій зі здійснення прав та виконання обов'язків, обумовлених певним видом авторського договору.

Зроблено висновок, що в договірних зобов'язаннях у сфері авторського права поведінка як кредитора, так і боржника на стадії виконання зобов'язання може мати як активний (позитивний), так і пасивний (негативний) характер.

Проаналізовано дію принципів реального та належного виконання зобов'язань в авторському праві. Підтверджено, що реальне та належне виконання – це різноплощинні явища. У реальному виконанні виявляється сутність виконання як вчинення певної дії, у належному виконанні – якісна характеристика дії. Перевіряючи, чи виконав боржник зобов'язання, необхідно з'ясувати два самостійні за значенням питання: чи вчинила особа дію, яка є об'єктом відповідних правовідносин (тобто чи дотримано вимогу реального виконання), а також яким чином цю дію вчинено (чи дотримано вимогу належного виконання).

Третій розділ «Недоговірні зобов'язання у сфері авторського права» складається з двох підрозділів, у яких досліджуються загальні засади відшкодування шкоди в авторському праві, визначаються особливості відшкодування майнової та немайнової (моральної) шкоди, завданої порушенням авторських прав.

У **підрозділі 3.1. «Загальні засади відшкодування шкоди в авторському праві»** підтверджується думка про те, що одним із найважливіших та найбільш дієвих способів цивільно-правового захисту прав та інтересів учасників авторських правовідносин є передбачена у Законі України «Про авторське право і суміжні права» та ЦК України можливість отримання відшкодування завданої майнової та немайнової (моральної) шкоди. Таке відшкодування може мати місце як при договірних відносинах, так і за їх відсутності.

Запропоновано авторське визначення зобов'язань відшкодування шкоди у сфері авторського права. Встановлено, що їх характерними ознаками є те, що: підставою виникнення зазначених зобов'язань завжди є юридичний факт – завдання шкоди суб'єкту авторського права; суб'єктами зобов'язань відшкодування шкоди у сфері авторського права можуть бути будь-які учасники відповідних відносин; кредитором може виступати автор – будь-яка фізична особа (у тому числі іноземець, особа без громадянства, неповнолітня чи недієздатна особа), а також інші суб'єкти авторських відносин – фізичні або юридичні особи; боржником, тобто особою, яка зобов'язана відшкодувати завдану шкоду, може бути деліктоздатна фізична особа, юридична особа, держава або інше соціально-публічне утворення; дія зобов'язань відшкодування шкоди охоплює як особисті немайнові, так і виключні майнові права суб'єктів авторського права; об'єктом цих зобов'язань є дії боржника, що забезпечують повне відшкодування матеріальних благ та компенсацію моральної шкоди кредитора; змістом зазначених зобов'язань є право кредитора (особи, права якої порушено) на відшкодування шкоди, яке забезпечується передбаченим законом обов'язком боржника (особи, що завдала шкоду) відшкодувати завдану шкоду.

Досліджено питання співвідношення понять «зобов'язання відшкодування шкоди» та «відповідальність за завдану шкоду», доведено їх тісний взаємозв'язок.

Зроблено висновок про те, що основними функціями зобов'язань відшкодування шкоди у сфері авторського права є такі функції, як охоронно-захисна, компенсаційна та запобіжно-виховна.

У *підрозділі 3.2. «Особливості відшкодування майнової та немайнової (моральної) шкоди в авторському праві»* підкреслюється, що поняття реальних збитків у сфері авторського права слід тлумачити значно ширше, ніж знищення та пошкодження майна. В окремих випадках збиток майну не завдається, проте збитки існують. Так, літературним творам можна завдати пошкоджень шляхом їх перекручення, а отже, як приклад реального збитку, можна вказати на витрати потерпілого, що були понесені у зв'язку з усуненням перекручень твору.

Ще однією особливістю відшкодування шкоди в авторському праві є те, що набагато частіше збитки у сфері авторського права виражаються в упущеній вигоді, яку могли б отримати суб'єкти авторських відносин в умовах нормальної реалізації прав та обов'язків. Упущена вигода відрізняється від реальних збитків зменшення наявного майна (майнової сфери) потерпілого, у разі ж упущеної вигоди наявне майно не збільшується, хоча б і могло збільшитися, якби не мало місце порушення права. Характерною ознакою упущеної вигоди є те, що можливість її стягнення залежить від специфіки конкретних правовідносин, вона виникає тільки в умовах комерційного використання майна. Крім того, упущена вигода має компенсаційні властивості, тобто розмір упущеної вигоди, що має відшкодовуватися особі, право якої порушено, не може бути меншим від доходів, одержаних особою, яка порушила право.

Для визначення розміру грошового відшкодування збитків та моральної (немайнової) шкоди в авторському праві суд повинен уважно дослідити та оцінити усі обставини, які можуть вплинути на суму такого відшкодування. Правовласник повинен мати можливість отримати відшкодування, еквівалентне прибутку, який він міг би отримати в тому випадку, якщо б незаконне використання не відбулось.

Тільки таким чином можна уникнути ситуації, за якої було б вигідніше порушувати авторські права, ніж їх дотримуватися.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено узагальнені результати дисертаційного дослідження, сформульовано найбільш істотні положення та пропозиції, отримані в результаті наукового дослідження даної теми.

Об'єктами авторського права є твори. Поняття «об'єкт авторського права» і «твір» не тотожні, більш широким за сутністю є поняття «твір». Нормами авторського права охороняються лише ті твори, які відповідають критеріям охороноспроможності. Суб'єктами авторських правовідносин є: автори творів; особи, яким належать майнові права на твір; інші особи, які повинні дотримуватися обов'язку та не перешкоджати правовласнику здійснювати свої права. Змістом авторських правовідносин є особисті немайнові та виключні майнові права автора або іншого суб'єкта авторського права на твір, а також пасивний обов'язок кожного учасника зазначених правовідносин не порушувати права суб'єктів авторського права.

Підставою виникнення зобов'язань в авторському праві може бути: укладення авторського договору або іншого правочину; завдання майнової та (або) моральної шкоди суб'єкту авторського права; інші юридичні факти.

Особливою правовою формою регулювання відносин, пов'язаних із використанням творів науки, літератури та мистецтва, є авторські договори.

З метою розмежування на законодавчому рівні авторських договорів про передачу (відчуження) майнових прав, від авторських договорів про передачу виключних (невиключних) прав на використання твору, запропоновано ч. 1 ст. 31 Закону України «Про авторське право і суміжні права» викласти наступним чином: «Автор (чи інша особа, яка має авторське право) може передати свої права, зазначені у статті 15 цього Закону, будь якій іншій особі повністю чи частково. Передача майнових прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право) оформляється договором про передачу (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права».

Авторський договір про передачу виключного права на використання твору та авторський договір про передачу невиключного права на використання твору необхідно визначити як авторський договір про надання права на використання твору на виключних умовах та авторський договір про надання права на використання твору на невиключних умовах. Запропоновано ст. 32 Закону України «Про авторське право і суміжні права» викласти у наступній редакції:

«Стаття 32. Надання права на використання твору

1. Автору твору та іншій особі, яка має авторське право, належить виключне право надавати іншим особам дозвіл на використання твору будь-яким одним або всіма відомими способами на підставі авторського договору.

Використання твору будь-якою особою допускається виключно на основі авторського договору, за винятком випадків, передбачених статтями 21-25 цього Закону.

2. Надання дозволу на використання твору іншими особами може здійснюватися на основі авторського договору про надання права на використання твору на виключних умовах або на основі авторського договору про надання права на використання твору на невиключних умовах.

3. За авторським договором про надання права на використання твору на виключних умовах, автор (чи інша особа, яка має авторське право) надає право на використання твору певним способом і у встановлених межах тільки одній особі, якій ці права надаються. При цьому за особою, яка надає право на використання твору на виключних умовах, залишається право на використання цього твору лише в частині прав, що не надаються.

4. За авторським договором про надання прав на використання твору на невиключних умовах, автор (чи інша особа, яка має авторське право) надає іншій особі право використовувати твір певним способом і у встановлених межах. При цьому за особою, яка надає право на використання твору на невиключних умовах, зберігається право на використання твору і надання права на використання твору на невиключних умовах іншим особам.

5. Право на надання будь-яким особам прав на використання твору на невиключних умовах мають організації колективного управління, яким суб'єкти авторського права надали свої повноваження на управління своїми майновими правами.

6. Права на використання твору, що надаються за авторським договором, вважаються такими, що надані на невиключних умовах, якщо у договорі не передбачено надання прав на використання твору на виключних умовах».

Запропоновано удосконалити правове регулювання авторського договору замовлення шляхом конкретизації його назви, що, як наслідок, потребує винесення його за рамки ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» у самостійну норму - ст. 32*, в якій слід визначити поняття договору та врегулювати його окремі умови:

«Стаття 32*. Авторський договір про створення за замовленням і використання твору

1. За авторським договором про створення за замовленням і використання твору автор зобов'язується створити у майбутньому твір відповідно до умов цього договору і передати його замовникові.

2. Авторський договір про створення за замовленням і використання твору повинен визначати способи та умови використання замовником твору, який автор зобов'язується створити.

3. Оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. При цьому виключні майнові права на цей твір залишаються за його автором, якщо інше не встановлено договором.

4. Авторським договором про створення за замовленням та використання твору може передбачатися виплата замовником авторові авансу як частини авторської винагороди.

5. Умови авторського договору про створення за замовленням та використання твору, що обмежують право автора на створення інших творів, є нікчемними».

Запропоновано доповнити ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» в частині строку дії авторських договорів про передачу виключних (невиключних) прав на використання творів та території, на яку поширюється передаване право, наступними абзацами:

«У разі, якщо в договорі не визначений строк його дії, але сторони приступили до виконання своїх обов'язків за цим договором, він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт авторського права, але не більше ніж на п'ять років. Якщо за шість місяців до спливу зазначеного п'ятирічного строку жодна із сторін не повідомить письмово іншу сторону про відмову від договору, договір вважається укладеним на весь строк дії майнових прав на твір. У цьому випадку кожна із сторін може в будь-який час відмовитися від договору, письмово повідомивши про це другу сторону за шість місяців до розірвання договору, якщо інший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.

У разі, якщо в договорі не визначено територію, на яку поширюється передаване право, але сторони приступили до виконання своїх обов'язків за цим договором, він вважається укладеним та надає право на використання твору виключно на території України».

Під виконанням авторського договору слід розуміти вчинення суб'єктами авторсько-договірних відносин дій зі здійснення прав та виконання обов'язків, обумовлених зазначеним договором. Реальне та належне виконання зобов'язань в авторському праві – це різноплощинні явища. У реальному виконанні виявляється сутність виконання як вчинення певної дії, у належному виконанні – якісна характеристика дії.

Зобов'язання відшкодування шкоди в авторському праві є недоговірними правовідносинами, що виникають внаслідок завдання шкоди, в яких особа, що завдала шкоду особистим немайновим і (або) виключним майновим правам суб'єкта авторського права (боржник), зобов'язана відшкодувати завдану шкоду у повному обсязі, а суб'єкт, права якого порушено (кредитор), має право вимагати відповідного відшкодування.

Моральна (немайнова) шкода в авторському праві полягає в душевних стражданнях, що спричинені втратами немайнового характеру, завданих автору твору або іншому суб'єкту авторського права на твір неправомірними діями чи бездіяльністю фізичних, юридичних осіб, які порушують його особисті немайнові права або посягають на виключні майнові права, а також принижують честь, гідність, ділову репутацію автора твору або іншого суб'єкта авторського права.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Кетрарь А.А. Здійснення авторських прав /А.А. Кетрарь //Право: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Вип. 14: Частина 2. – Ужгород: Поліграфцентр «ЛПРА», 2010. – С. 245-248.
2. Кетрарь А.А. Поняття та ознаки об'єкта авторського права /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. Вип. 59. – Одеса:

Юридична література, 2011. – С. 416-422.

3. Кетрарь А.А. Твори у галузі науки, літератури й мистецтва, як об'єкти авторського права /А.А. Кетрарь //Південноукраїнський правничий часопис: науковий вісник. №3. – Одеса: вид. організація Одеський державний університет внутрішніх справ, 2011. – С. 127-130.
4. Кетрарь А.А. Зміст суб'єктивного авторського права /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць ОРІДУ. Вип. 1 (49). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2012. – С. 77-80.
5. Кетрарь А.А. Суб'єкти авторських відносин /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. Вип. 64 – Одеса: Юридична література, 2012. – С. 352-360.
6. Кетрарь А.А. Підстави виникнення зобов'язань в авторському праві /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. Вип. 66 – Одеса: Юридична література, 2012. – С. 272-278.
7. Кетрарь А.А. Правопорушення у сфері авторського права і суміжних прав: плагіат і піратство /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ /Вип. 3 (51). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2012. – С. 59-62.
8. Кетрарь А.А. Правові проблеми захисту авторських та суміжних прав від піратства в мережі Інтернет /А.А. Кетрарь // Часопис цивілістики: науково-практичний журнал. Вип. 14. – Одеса, 2012. – С. 141-145.
9. Кетрарь А.А. Щодо визначення правової природи авторського договору /А.А. Кетрарь //Legea si viata: Revista stiintifico-practica /aprilie 2013. - Respublica Moldova, 2013. – С. 56-58
10. Кетрарь А.А. Загальна характеристика цивільно-правових зобов'язань /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми юридичної науки – 2010: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. У 2-х частинах. Частина 1. – К.: Національна академія управління, 2011. – С. 240-242.
11. Кетрарь А.А. Основания возникновения обязательств в авторском праве /А.А. Кетрарь //Римське право і сучасність (Шерешевські читання): матер. Міжнар. наук. конф. – Одеса: Фенікс, 2010. – С. 236-238.
12. Кетрарь А.А. Поняття об'єкта авторського права /А.А. Кетрарь //Сучасна цивілістика: тези наукових робіт учасників 6 Міжнародної цивілістичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених. – О.: Фенікс, 2011. – С. 154-156.
13. Кетрарь А.А. Ознаки об'єкта авторського права /А.А. Кетрарь //Правове життя сучасної України: матеріали Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького складу, Т. 2 – О.: Фенікс, 2011. – С. 355-357.
14. Кетрарь А.А. Твори мистецтва як об'єкти авторського права /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Матеріали 2 Всеукраїнської науково-практичної конференції – Одеса, 2011. – С. 88-89.
15. Кетрарь А.А. Поняття та види договору комерційної концесії /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвеевські цивілістичні читання). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Алерта, 2012. – С. 227-228.

16. Кетрарь А.А. Особисті немайнові права автора /А.А. Кетрарь //Сучасна цивілістика: тези наукових робіт учасників 7 Міжнародної цивілістичної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених – О.: Фенікс, 2012. – С. 157-159.
17. Кетрарь А.А. Первинні та похідні суб'єкти авторського права /А.А. Кетрарь //Правове життя сучасної України: матер. Міжнародної наукової конференції проф.- викл. складу. Т. 3 – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 176-177.
18. Кетрарь А.А. Плагіат як різновид порушення авторського права і суміжних прав /А.А. Кетрарь //Правове життя сучасної України: матер. Міжнародної наукової конференції проф.- викл. складу. Т. 3 – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 191-193.
19. Кетрарь А.А. Співавтори як суб'єкти авторських відносин /А.А. Кетрарь //Цивілістичні читання, присвячені пам'яті І. В. Шерешевського: «Основи цивільного законодавства СРСР 1961 року» та їх вплив на формування сучасного цивільного законодавства України: матер. наук. Інтернет - конференції. – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 123-125.
20. Кетрарь А.А. Правочин як підстава виникнення зобов'язань в авторському праві /А.А. Кетрарь //Римське право і сучасність: Матеріали Міжнародної наукової конференції. – Одеса, 2012. – С. 124-125.
21. Кетрарь А.А. Цивільно-правовий захист авторського права і суміжних прав /А.А. Кетрарь //Проблеми вдосконалення цивільного законодавства України: матеріали круглого столу – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 170-172.
22. Кетрарь А.А. Авторський договір: загальна характеристика /А.А. Кетрарь //Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України на сучасному етапі: матеріали круглого столу – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 177-179
23. Кетрарь А.А. Піратство в мережі Інтернет /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату: матеріали 3 Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Одеса, 2012. – С. 358-360.
24. Кетрарь А.А. Відшкодування шкоди як спосіб цивільно-правового захисту авторського права і суміжних прав /А.А. Кетрарь //Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права: матер. Міжнар. наук. конф. Т. 2 – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 596-598.
25. Кетрарь А.А. Плагіат як небезпечне явище в науці /А.А. Кетрарь //Цивілістичні читання, присвячені пам'яті І.В. Шерешевського: «Підґрунтя формування сучасного цивільного законодавства України»: матеріали Інтернет - конференції. – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 132-134.
26. Кетрарь А.А. Щодо сутності авторського договору замовлення /А.А. Кетрарь //Сучасна цивілістика: Матеріали 8 Міжнародної цивілістичної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. – Одеса: Юрид. літ-ра, 2013. – С. 120-122.
27. Кетрарь А.А. Щодо способів цивільно-правового захисту авторського права і суміжних прав /А.А. Кетрарь //Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату: матеріали 4 Всеукраїнської науково-практичної конференції – Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2013. – С. 85-86.

28. Кетрарь А.А. Загальні засади відшкодування шкоди, завданої порушенням авторських прав /А.А. Кетрарь //Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук.- практ. конф. Т. 2. – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 674-676.
29. Кетрарь А.А. Щодо сутності зобов'язань відшкодування шкоди в авторському праві /А.А. Кетрарь //Проблеми вдосконалення цивільного законодавства про боротьбу з плагіатом і піратством: матер. круглого столу – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 106-109.

АНОТАЦІЯ

Кетрарь А.А. Зобов'язання в авторському праві. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2014.

Дисертація є спеціальним комплексним дослідженням цивільно-правових зобов'язань, що виникають у зв'язку з укладанням авторських договорів, а також у зв'язку з недоговірними порушеннями прав авторів.

Вперше у вітчизняній літературі зроблено спробу адаптувати знання про цивільно-правові зобов'язання до авторських правовідносин. У дисертаційному дослідженні проаналізовано теоретичні основи авторського права як інструмента регулювання зобов'язальних відносин. Досліджено характерні ознаки цивільно-правових зобов'язань та встановлено підстави виникнення зобов'язань в авторському праві. Здійснено класифікацію зобов'язань в авторському праві.

Доведено, що авторський договір сконструйований за моделлю цивільно-правового договору. Здійснено класифікацію авторських договорів, надано їх правову характеристику. Досліджено умови авторських договорів та вимоги щодо їх належної реалізації на стадії виконання договору.

Визначено загальні засади відшкодування шкоди в авторському праві; встановлено особливості відшкодування майнової та немайнової (моральної) шкоди в авторському праві.

На підставі проведеного дослідження сформульовано пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення цивільного законодавства України.

Ключові слова: авторське право, авторсько-правове зобов'язання, авторський договір, недоговірні зобов'язання в авторському праві.

АННОТАЦИЯ

Кетрарь А.А. Обязательства в авторском праве. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2014.

Диссертация является специальным комплексным исследованием гражданско-правовых обязательств, возникающих в связи с заключением авторских договоров, а

также в связи с недоговорными нарушениями прав авторов.

Впервые в отечественной литературе сделана попытка адаптировать знания о гражданско-правовых обязательствах к авторским правоотношениям.

В диссертационной работе исследованы теоретические основы авторского права как инструмента регулирования обязательственных отношений с участием субъекта авторского права. Определены понятие авторского права в объективном и субъективном смысле, основные принципы и функции авторского права. Детально изучены объект, субъект и содержание авторского права.

Рассмотрено понятие гражданско-правового обязательства, с учетом существующих научных дискуссий относительно термина «обязательство», названы основания возникновения обязательств в авторском праве, осуществлена классификация обязательств в авторском праве. Впервые классифицированы обязательства в авторском праве в зависимости от их направленности: а) обязательства, направленные на передачу (отчуждение) авторских прав; б) обязательства, направленные на предоставление разрешения на использование произведения; в) обязательства, направленные на создание новых объектов авторского права; г) обязательства, направленные на разделение прав между авторами служебных произведений и работодателями; д) обязательства, направленные на цели, общие для всех участников; е) обязательства, направленные на возмещение вреда.

Доказано, что авторский договор сконструирован по модели гражданско-правового договора. Предложено определение понятия авторского договора. Осуществлена классификация авторских договоров, дана их правовая характеристика. Обоснован вывод о целесообразности изменения названия: авторского договора о передаче исключительного права на использование произведения; авторского договора о передаче не исключительного права на использование произведения; авторского договора заказа. Исследованы условия авторских договоров, а также требования к их надлежащей реализации на стадии исполнения.

Определены основные положения возмещения вреда в авторском праве; установлены особенности возмещения имущественного и неимущественного (морального) вреда в авторском праве. Сформулировано определение обязательств возмещения вреда в авторском праве как недоговорных обязательств, возникающих вследствие причинения вреда, в которых лицо, причинившее вред личным неимущественным и (или) исключительным имущественным правам субъекта авторского права (должник), обязано возместить причиненный вред в полном объеме, а субъект, права которого нарушены (кредитор), имеет право требовать соответствующего возмещения.

На основании проведенного исследования сформулированы предложения и рекомендации, направленные на совершенствование гражданского законодательства Украины.

Ключевые слова: авторское право, авторско-правовое обязательство, авторский договор, недоговорные обязательства в авторском праве.

SUMMARY

Ketrar A.A. Obligations in Copyright. – Manuscript.

Dissertation for Candidate of Juridical science in specialization 12.00.03 – Civil Law and Civil Procedure; Family Law; Private International Law. – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2014.

The dissertation is a special comprehensive research of obligations in civil law, arising upon conclusion of author's contract and non-contractual violations of copyright.

For the first time in domestic literature an attempt has been made to adjust the knowledge on civil obligations to authors relations. The research presents the analysis of theoretical bases of copyright as an instrument of regulation of obligations. Peculiarities of civil obligations are being researched and the grounds of arising of obligations in copyright are being ascertained. Classification of copyright obligations is carried out.

The paper proves that the author's contract is designed on the basis of a civil law contract. Author's contracts have been classified, their legal characteristics provided. The research contains analysis of provisions of author's contracts and requirements of their proper fulfillment while performing the contract.

The dissertation defines basic principles for indemnification in copyright, ascertaining peculiarities of reimbursement of property and non-property (moral) damage in copyright.

Based on the research, the author offers proposals and recommendations on improvement of civil legislation of Ukraine.

Keywords: copyright, liability in copyright, author's contract, non-contractual liabilities in copyright.